



Overhalla kommune  
- *Positiv, frisk og framsynt*



## **Oppfølgingsplan for arbeid med digital dømmekraft og digitale ferdigheter.**

Oppfølgingsplanen skal være et redskap for å gi elevene best mulig digitale ferdigheter og digital dømmekraft.

### **Digital dømmekraft omfatter kunnskap om:**

- 1) Kritisk tenkning
- 2) Kildekritikk
- 3) Etikk
- 4) Personvern
- 5) Opphavsrett

Barn og unge trenger best mulig digitale ferdigheter. Dette vil gi dem en trygg hverdag på nettet nå og i fremtiden. Det er viktig å begynne tidlig med opplæring og bevisstgjøring.

For barn og unge som allerede bruker internett både i skole- og fritidssammenheng, må kunnskap stadig vedlikeholdes og fornyes i takt med samfunnsutviklingen. For å få dette til, må fagfolk i skolen og andre fagfolk sammen med foreldre jobbe målrettet over tid.

### **Digitale ferdigheter handler om:**

Å omsette i praksis de krav læreplanene stiller for å oppnå den 5. grunnleggende ferdigheten i tillegg til lesing, skriving, regning og muntlige ferdigheter.

Dette må ha fokus på tvers av alle fagområder i skolen og må henge nøye sammen med den digitale dømmekraften elevene må tilegne seg.

Digitale ferdigheter omtales fortsatt som IKT-ferdigheter. Senter for IKT i opplæringen jobber for å hjelpe skolene og barnehagene i dette arbeidet. I vår plan henter vi en del fra IKTplan.no som senteret står bak.

### **Hovedkilder i planen:**

Senter for IKT i opplæringen, Redd Barna, Medietilsynet og dubestemmer.no.

## 1. trinn

### Elever

- |   |   |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Elevene skal vite at det ikke er greit å ta bilder av folk uten å spørre først.</li><li>• Passord: skal ikke deles med andre.</li><li>• Være mot andre slik at du vil andre skal være mot deg.</li><li>• Snakk med en voksen om du opplever ubehagelige ting på nett.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Hva må du tenke på når du bruker facetime på læringsbrettet?</li><li>• Ikke alt du ser på nett er sant.</li><li>• Husk at det er foreldrene dine som bestemmer hva du skal gjøre på nett, og hvor lang tid du kan bruke på nettet</li></ul> |
|---|---|

### Lærere

- |  |   |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Digitale ferdigheter er definert som den femte grunnleggende ferdigheten og er et skoleansvar definert gjennom læreplanen</li><li>• Dere må snakke med barna om bruk og de opplevelsene de har knyttet til digitale medier og teknologi.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Øve med barna i å treffe valg som er fornuftige for dem selv og andre både off- og online.</li><li>• Bidra til et bedre læringsmiljø ved å hjelpe barna til å tenke over hvordan de selv kan skape vennskap og ta avstand fra mobbing på nett og ellers.</li><li>• Jobb med passord</li></ul> |
|--|---|

### Verktøykasse og metodiske tips

«Vær en venn på nett» - metodehefte til lærere til bruk på 1-4.trinn. (Redd barna)

<https://www.reddbarna.no/nyheter/laer-barna-nettvett?id...pid...>

Frida og Felix lærer nettvett

<http://www.dubestemmer.no/file/468/download>

Trygg på nett med Donald Duck

 [Last ned trygg pa nett med donald duck.pdf \(4.05 MB\)](#)

<http://www.iktplan.no/>

### Foreldretema

- |  |   |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Spør alltid barna dine om lov før du legger ut bilde av de på nettet.</li><li>• Snakk med dine barn om viktigheten av passord- skriv ned koden og gjemme de på en sikker plass.</li><li>• Hva er ok tidsbruk på nettet for ditt barn? Pass på at det tar pauser minimum en gang i timen, avslutt en time før sengetid, evt innføre en nettfri dag i uken.</li><li>• Ikke tillat at nettbrett eller telefon brukes i sengen.</li></ul> <p><u>Nettvett tips til foreldre:</u></p> <ol style="list-style-type: none"><li>1. Vær gode rollemodeller</li><li>2. Vær sammen med barna dine på nett.</li><li>3. Spør de om det har skjedd noe nytt på nettet i dag, på linje med at du spør hvordan det har vært på skolen.</li></ol> | <ol style="list-style-type: none"><li>4. Ta tak i saker du oppdager på nett selv- dette er en del av barneoppdragelsen.</li><li>5. Prøv så godt du kan å oppdatere deg på det som skjer i den digitale utviklingen.</li><li>6. Innføre ladestasjoner for nettbrett og telefoner</li><li>7. Ha fokus på aldersgrenser.</li><li>8. Barna trenger hjelp med å gjøre innstillinger, snakke om opplevelser og til å vite hva som er lurt og ikke lurt på nett og mobil</li></ol> |
|--|---|

## 2. trinn

### Elever

- |  |  |
|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• lage digitale kart i klassen</li><li>• Henge opp nettvettregler i klasserommet</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Bruk heftet «Vær en venn».</li><li>• Påminnelse om det du lærte om nettvett i 1.klasse</li></ul> |
|--|--|

### Lærere

- |   |  |
|---|--|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Dere må snakke med barna om bruk og de opplevelsene de har knyttet til digitale medier og teknologi</li><li>• Øve med barna i å treffe valg som er fornuftige for dem selv og andre både off- og online</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• å bidra til et bedre læringsmiljø ved å hjelpe barna til å tenke over hvordan de selv kan skape vennskap og stå opp mot mobbing på nett og ellers</li><li>• lage digitale kart med klassen- bruk heftet- vær en venn</li></ul> |
|---|--|

### Verktøykasse og metodiske tips

«Vær en venn på nett» - metodehefte til lærere til bruk på 1-4.trinn. (Redd barna)

<https://www.reddbarna.no/nyheter/laer-barna-nettvett?iid...pid>

[Digitale mål etter 2. trinn](#) – IKT-plan.no

### Foreldretema

- |  |  |
|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Påminnelse om det foreldrene lærte i 1.klasse</li><li>• Sendes ut et resyme fra skolen på arbeidet med metodeheftet.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Dele noen filmsnutter om nettvett til foreldrene- bruk klassekontaktene til hjelp til å dele</li></ul> |
|--|--|

### IKT-kompetanse etter 2. trinn (IKT-plan.no)

Elevene skal kunne bruke en nettleser og gjenkjenne søkefelt

Elevene skal kunne produsere en enkel sammensatt tekst

Elevene skal kunne sende digitale meldinger

Elevene skal vite hva et brukernavn og passord er.

### 3. trinn

#### Elever

- |   |   |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Snakk med elevene om spill. Ikke alt som er i spillverdenen er ok. Snakk med elevene om at de må snakke med foreldrene sine om dette</li><li>• Tema: nettmobbing</li><li>• Sosial på nett</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Fokus på aldersgrense på spill og sosiale medier. Det er grunn til at aldersgrenser er satt.</li><li>• Personvern</li><li>• Hva gjør du når det oppstår uønskede hendelser?</li><li>• Kildekritikk. Ikke alt som står på nett er sant</li></ul> |
|---|---|

#### Lærere

- |  |   |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Bruk redd barnas nettvettregler til å prate om temaet med elevene.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Snakk med elevene om konsekvenser av å dele bilder og informasjon på nett</li></ul> |
|--|---|

#### Verktøykasse og metodiske tips

I foreldremøte: La foreldre diskutere i grupper egne erfaringer, praksis og utfordringer.  
Etter foreldremøte: klassekontakter skriver referat som refererer de de viktigste som er drøftet på møte.

«Vær en venn på nett» - metodehefte til lærere til bruk på 1-4.trinn. (Redd barna)

<https://www.reddbarna.no/nyheter/laer-barna-nettvett?iid...pid>

<http://www.iktplan.no/index.php>

#### Foreldretema

- |  |   |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Husk at du er forbilde og at mobil og nettbrett er en tidstyv</li><li>• Husk innstillinger- slik ivaretar du barns personvern på nett- barnevakten</li><li>• foreldreinnstilling på spillkonsollene- <a href="http://angi-nordic.com/nsm-spillguide/kampagne-no/">http://angi-nordic.com/nsm-spillguide/kampagne-no/</a></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Når er det ok at ungene skal få seg mobil? Her er det viktig at man har gjort en kartlegging på barna sine om de er klar for det- f.eks bruk en app som heter: sjekk om barnet ditt er klar for sin første mobil? <a href="http://www.barnevakten.no/mobil-lappen-gjoer-barna-digitalt-tryggere/">http://www.barnevakten.no/mobil-lappen-gjoer-barna-digitalt-tryggere/</a></li></ul> |
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Felles foreldremøte om nettvett på høsten i tillegg til det som foregår på hver skole vurderer. Eventuelt første gang fra høsten 2017.</li></ul>   |   |

## 4. trinn

### Elever

- |   |  |
|---|--|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• repetisjon fra 3.trinn men med fokus på digital mobbing.</li><li>• elevene skal kunne gjenkjenne tegn på digital mobbing, og de skal vite hva de skal gjøre med dette</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• elevene får jobbe med øvelsen «Trollet» på side 30 i heftet «Vær en venn på nett».</li><li>• bli kjent med hva ordensreglene for skolen sier om mobbing (nye ordensregler kommer våren 2017)</li></ul> |
|---|--|

### Lærere

- |  |   |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• repetisjon fra 3.trinn men med fokus på digital mobbing</li><li>• elevene skal kunne gjenkjenne tegn på digital mobbing, og de skal vite hva de skal gjøre med dette</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• sosiale medier påvirker barns psyk- stress- vi måles i en verden der vi skal prestere og mye av dette foregår på nettet</li><li>• Snakke med elevene om regler i samfunnet og hva ordensreglene for skolen sier om mobbing (nye ordensregler kommer våren 2017)</li></ul> |
|--|---|

### Verktøykasse og metodiske tips

«Vær en venn på nett» - metodehefte til lærere til bruk på 1-4.trinn. (Redd barna)

<http://www.dubestemmer.no/vis-hefte/14/21>

<http://www.iktplan.no/index.php>

### Foreldretema

Tips om hvordan voksne kan bekjempe digital mobbing

- Øk din kompetanse om mobbing og digital mobbing. Ta ansvar og stopp all type mobbing.
- Vær selv et godt eksempel – ha en anstendig atferd på nettet og si fra til voksne som ikke har det.
- Sett deg godt inn i den kunnskapen som finnes om personvern og etiske spilleregler og formidle dette til barn og ungdom du arbeider med eller er sammen med.
- Lær barn og unge nettverksreglene og forklar dem hvorfor det er viktig at de tar ansvar for egne handlinger.
- Nettet er ikke farlig når det brukes riktig. Bidra til å øke barn og unges digitale kompetanse.
- Arbeid forebyggende og bygg inkluderende miljøer med gode relasjoner mellom alle aktørene.
- Les mobbeveilederne for din aldersgruppe/aktivitet og bruk de anbefalte framgangsmåtene for aldersgruppen.
- Ha høy mobbeberedskap når du ber barn og unge om å si fra om nettmobbing

### IKT-kompetanse etter 4. trinn (IKT-plan.no)

Elevene skal kunne søke og finne relevant informasjon

Elevene skal kunne produsere ulike sammensatte tekster

Elevene skal bruke regneark for å organisere informasjon i form av tekst og tall

Elevene skal kunne sende e-post

Elevene skal vite hva som kan publiseres av personlige opplysninger

## 5. trinn

### Elever

- |  |   |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• se filmen «du bestemmer-personvern»</li><li>• vær en venn på nett</li><li>• Hva kan publiseres av andres personlige opplysninger? Bilder kan ikke legges ut av andre under 15 år uten at foreldrene har godkjent det</li><li>• Se liste over hva som er lov å publisere.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• kildekritikk- hvor troverdig er du på nett?</li><li>• mobil/ nettbrett skal ikke være på rommet når du legger deg. Du må selv ta ansvar for dette i tillegg til foreldre.</li></ul> |
|--|---|

### Lærere

- |  |   |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• ta opp publisering av andres personlige opplysninger og bilder.</li><li>• Jobb med</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• snakk med elevene om at søvn påvirkes av det som oppleves på nett og hva feil nettbruk kan føre til.</li><li>• gode kvelds- og natrutiner m h t bruk av mobil og nettbrett,</li></ul> |
|--|---|

### Verktøykasse og metodiske tips

[Personvern er en grunnleggende ferdighet](#) – video fra dubestemmer.no

Medietilsynet: «[Når barn og unges dataspilling skaper bekymring](#)»

<http://www.iktplan.no/>

### Foreldretema

- |   |   |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Hva kan publiseres av andres personlige opplysninger? Kan ikke legge ut et bilde om andre under 15 år uten at foreldrene har godkjent det</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• mobil/nettbrett skal ikke være på rommet når elevene legger seg</li><li>• hvordan merker vi som foreldre at spillingen har tatt overhånd?<br/>Samtaler i grupper.</li></ul> |
|---|---|

## 6. trinn

### Elever

- |  |   |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• repetisjon fra 5.klasse</li><li>• hvem møter du på nett? Husk at det kan være andre enn det de gir seg ut for å være.</li><li>• tør du å si nei eller si fra hvis det skjer noe i klasserommet som oppleves ekkelt for medelever</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Digitale spor- cookies – personvern</li><li>• snapchat- ikke sende ting som kan skade andres følelser på kort eller lang sikt</li><li>• Elevene skal vite hva som kan publiseres av andres personlige opplysninger.</li></ul> |
|--|---|

### Lærere

- |  |  |
|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Bruk videoene og gjennomfør samtaler med elevene.</li><li>• Jobb med målene for IKT-kompetanse etter 7. trinn (se oversikten etter 7. trinn)</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• La elevene komme med forslag om hva som er ok og hva som ikke er ok på nett.</li></ul> |
|--|--|

### Verktøykasse og metodiske tips

[Det er lett å lyve på nettet](#) – Video fra Redd barna

[Klasse 6B – Tør du](#) - Video fra Unicef Norge

[Mål etter 7. trinn](#) → *Elevene skal vite hva som kan publiseres av andres personlige opplysninger* → *Ferdighet og Før/ ettertest*

### Foreldretema

- |  |  |
|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• hvem møter du på nett? Husk at det kan være andre enn det de gir seg ut for.</li><li>• Samtale om hvilke rutiner foreldre kan ha for å unngå at barna oppretter kontakter som kan føre til uheldige situasjoner for barna.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• Digitale spor- cookies – personvern</li><li>• Repetisjon av temaer fra tidligere trinn</li></ul> |
|--|--|

## 7. trinn

### Elever

- Kjærlighet og grenser
- Repetisjon av temaer fra mellomtrinnet.
- Få tilstrekkelig trening for å oppfylle kravene til IKT-kompetanse etter 7. trinn

### Lærere

- Kjærlighet og grenser
- Jobbing med kravene til IKT-kompetanse etter 7. trinn  
Bruk verktøyene i IKT-plan.no:  
- Hvorfor-video, Kompetanse, Ferdighet og Før/ ettertest

### Verktøykasse og metodiske tips

[Mål etter 7. trinn](#) - IKT-plan.no

### Foreldretema

- Kjærlighet og grenser  
Felles opplegg for foreldre på begge skolene.

### IKT-kompetanse etter 7. trinn

Elevene skal kunne gjøre målrettet søk i ulike søkemotorer og digitale medier

Elevene skal vurdere troverdighet på nettsider med rammeverket TONE

Elevene skal kunne produsere og redigere sammensatte tekster med lenket innhold

Elevene skal presentere tekst og tall i form av ulike typer diagram

Elevene skal kunne bruke samarbeidsverktøy og presentere eget arbeid i digitale medier

Elevene skal vite hva som kan publiseres av andres personlige opplysninger

Elevene skal kunne bruke GeoGebra til å utføre speiling og rotasjon av figurer



## 8. – 10. trinn

### Senter for IKT i utdanningen sin verktøy for digital kompetanse etter 10. trinn

The screenshot shows the IKTplan.no website header with the logo and the text "SENTER FOR IKT I UTDANNINGEN". Below the header is a navigation menu on the left with options: Hjem, Mål etter 2. trinn, Mål etter 4. trinn, Mål etter 7. trinn, Mål etter 10. trinn (highlighted), Kartlegging elever, Kartlegging lærer, Tilbakemelding, Om iktplan.no, and Nyhetsbrev. The main content area lists five goals for 10th grade, each with a dropdown arrow:

- Elevene skal kunne bruke søkestrategier og vise til kilder i eget arbeid
- Elevene skal kunne produsere og redigere sammensatte tekster med mottakerbevissthet
- Eleven skal kunne lage regneark for å organisere og systematisere talldata
- Elevene skal kunne kommunisere og samhandle i digitale medier
- Elevene skal kunne drøfte muligheter og utfordringer ved fildeling
- Elevene skal vite at de er sine egne redaktører og ansvar for det innebærer

I tillegg må elevene kunne:

- Bruke appen **GeoGebra** til å tegne, speile, rotere og parallellforskyve figurer samt lage avgrensede grafer med ekstremalpunkt og nullpunkt.
- Bruke ordbøkene fra appen ORDNETT i arbeid med fag.
- Bruke andre standard-appene på læringsbrettene
- Bruke spesielle fag-apper som innføres til bruk på u-trinnet.

### Verktøykasse

Innenfor hvert tema er det verktøy for arbeid i klasserommet:



Hvorfor-video



Kompetanse



Ferdighet



Før/etter test

Norsk Samfunnsfag Naturfag Praktisk - estetiske fag

Søkemotor Sosiale bokmerker Rammeverk

[Mål og verktøy for arbeidet på u-trinnet for å oppnå digital kompetanse](https://www.iktplan.no) – iktplan.no

Andre nyttige ressurser:

[Personvern og informasjonssikkerhet](#) – Senter for IKT i utdanningen

[Informasjon, råd og veiledning om sikrere bruk av Internett](#) – Redd barna (nettvett.no)

[Aldersgrenser](#) – Medietilsynet

[Personvern, nettvett og digital dømmekraft](#) – dubestemmer.no

## Foreldretema

Se filmen CYBERBULLY